

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Oddvar Mikkelsen , 6640 Kvanne	Fylkesleder	Møtt	41460565	oddvarm74@gmail.com
Gunnhild Overvoll , 6200 Stranda	Nestleder	Møtt	97164856	gmover@online.no
Petter Melchior , 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Odd Bjarne Bjørdal , 6156 Ørsta	Styremedlem	Møtt	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Vegard Smenes , 6530 Averøy	Styremedlem	Møtt	99786830	vsmenes@gmail.com
Marte Halvorsen , 6687 Valsøyfjord	1. vara	Møtt	93423436	martehalvorsen1@gmail.com
Monica Frisvold Vågan , 6350 Eidsbygda	Leder BKL	Møtt		monikafrisvoldvagan@yahoo.no
Tommy Røkkum , 6640 Kvanne	StyremedBU	Forfall	45065573	tommy_tiger_94@hotmail.com
Konrad Johan Kongshaug 6530 Averøy	2. vara	Møtt	90856350	konradkongshaug@hotmail.com
Til orientering:				
Anna Håland Berget , 6300 Åndalsnes	3. vara		91522107	bergetann@hotmail.com
Sekretariatet				
Arnar Lyche	org.-sjef	Møtt	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	rådgiver	Møtt	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	rådgiver	Forfall	90954787	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid	rådgiver	Møtt til 14	93003808	rose.bergslid@bondelaget.no

Protokoll fra styremøte i Møre og Romsdal Bondelag tirsdag 5. mars 2019 kl 10.30 – 20.00 på Molde Fjordstuer, Molde

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2019 Godkjenning av saksliste

Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

2/2019 Godkjenning av protokoll fra telefonstyremøte 13. februar 2019

Vedlegg: Protokoll tidligere utsendt

Vedtak: Protokoll fra telefonstyremøte 13. februar 2019 godkjent

3/2019 Medlemsutvikling og medlemsverving

Medlemstal pr. 31/12-2018: 3.260

Rindal Bondelag med 200 medlemmer er fra 1. januar 2019 overført Sør-Trøndelag Bondelag.

I januar ble 49 medlemmer som ikke betalte kontingent for 2018, og som i henhold til Norges Bondelag sine lover, strøket som medlem ved utgangen av 2018.

Medlemstall pr 01/01-2019: 3.059

Endring hittil i 2019: **-89**

Medlemstall pr. 28/02-2019: 2.970

Nyinnmeldte hittil i 2019: **17**

4/2019: Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte)

14. februar: Møte med Mørebenken. Stortinget. Oslo. Oddvar Mikkelsen. Petter Melchior. Arnar Lyche. 45 minutter med Mørebenken. Møte med Torgeir Knag Fylkesnes i Sosialistisk Venstreparti etterpå.

16. februar: Årsmøte i TYR Møre og Romsdal. Molde. Oddvar Mikkelsen

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Mobil:	E-postadresse
Fannestrandveien 63. 6415 Molde	Fannestrandveien 63. Molde (Felleskjøpet)	71 20 28 90	41 41 88 71	More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA			www.bondelaget.no/moreogromsdal

19. februar: Kurs i landbrukspolitikk. Oslo.

E-post sendt 23. januar til ledere i lokale Bondelag om at fylkeslaget dekker kursavgiften for en tillitsvalgt i lokallagsstyret. Reiseutgiftene må dekkes av lokallaget. Påmelding innen 5.februar. Påmeldte fra Møre og Romsdal: Leder i Vestnes Bondelag, Nils Øvstedal.

19. februar: Arbeidsmøte om hjorteprosjekt. Bondelagskontoret. Arnar Lyche

Fra Landbruk Nordvest møtte Jon Geirmund Lied, Sverre Heggset, Gunn Randi Fosslund. Drøftet hvordan Landbruk Nordvest best gjennomfører gode nok beiteskaderegistreringer. Sette opp budsjett. Sende inn søknad innen 1. april

20. februar: Foredrag av Dag Jørund Lønning om Jordboka. Arnar Lyche. Atle Frantzen

Holdes på Romsdal videregående skole i Molde. Molde og Omegn Hagelag arrangør. Møre og Romsdal Bondelag medarrangør.

21. februar: Presentasjon landbruk i Fræna kommunestyre. Oddvar Mikkelsen. Arnar Lyche

Bondelagets fylkesleder Oddvar Mikkelsen var av ordføreren tildelt en halvtime i kommunestyret fra kl 16.00, der han utfordret politikerne om viljen til å satse på landbruket i Vestlandets største landbrukskommune. Mange bønder var møtt opp som tilhørere. Fylkeskontoret sendte ut SMS til medlemmene i Bondelagene i Fræna og Hustad, der det ble påpekt som viktig å synliggjøre engasjementet i næringa ved at flest mulig bønder stilte opp på møtet. Det ville styrke budskapet til Oddvar, som stilte godt forberedt og var bra å høre på.

26. februar: Telefonmøte i fagteam reindrift. Atle Frantzen.**Vedlegg: Referat fra telefonmøtet**

Norges Bondelag har i januar 2019 opprettet fagteam reindrift, bestående av én ansatt fra hvert av fylkene Finnmark, Troms, Nordland, Trøndelag, Hedmark og Møre og Romsdal. Rådgiver Atle Frantzen er Møre og Romsdal Bondelags representant i fagteamet. Fagteamets leder er advokat ved RJS, Karoline A. Hustad, og fra næringspolitisk avdeling deltar seniorrådgiver Toril Wikesland

Fagteam reindrift skal sikre informasjon- og kunnskapsutveksling relatert til de utfordringene som kan oppstå mellom reindrifts- og landbruksnæringen. Konfliktnivået mellom reindrifts- og landbruksnæringen varierer mellom ulike områder i landet, og det er i dag ikke et forum hvor erfaringer med konfliktdependende tiltak kan diskuteres.

Fagteamet skal være et dialogforum som sikrer informasjons- og kunnskapsutveksling mellom representantene, og videre utover i organisasjonen når det er behov for dette. Fagteamet skal sikre at ressursene i organisasjonen benyttes i best mulig grad, og at deltagerne kan høste erfaring fra hverandre for å redusere konfliktnivået mellom næringsinteressene. Fagteamet skal også bidra til at aktuelle saker fanges opp, og behandle høringer.

28. februar: Møte med fylkeskommunen og Hoppid om FARM-konferanse.

Fylkeshuset. Oddvar Mikkelsen. Arnar Lyche
Fikk skapt interesse for å arbeide med landbruk, ikke bare lokalmat og reiseliv.

5/2019 Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter og arrangement

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
5. mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
8. mars	Næringskonferanse Alexandra Hotell	Molde	Landbruksinteresserte
8.-9. mars	Årsmøte M&R Bondelag	Molde	Lokallaga, fylkeslaget
16. mars	Temadag Eigarskifte	Ørsta	
mars / april	Vårkampanje Norges Bondelag		Alle lokallag

mars / april	Fylkesstyremøte		Fylkesstyret
29. april	Påmelding Open Gard		Lokallaga
Mai	Jordbruksforhandlingar Aksjonsberedskap		Lokallagsstyret. Fylkesstyre
29. mai	Fylkesstyremøte (før årsmøtet i NB)		Styret + årsmøteuts.
5.-6. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	Årsmøteutsendingar
22.-24. august	Den Norske Matfestivalen + evt arr	Ålesund	
25. august	Open Gard	Rundt i fylket	Lokallaga
September	Dyregod-dagane stand + evt møte	Gjemnes	
September	Sekretariatskonferanse Norges Bondelag		Heile fylkeskontoret
September	Fylkesstyremøte		Styret
Oktober	Fylkesstyremøte		Styret
28.-30. oktober	Skattekurs	Geiranger	Samarb. rekneskapskontor
Innan 31. okt	Årsmøter i lokallaga		Medlemmene/lokallaga
November	Leiarmøte M&R Bondelag		Lokallagsstyra og fylkeslag
20. november	Søknad Aktivt Lokallagsmidlar		Lokallaga
Desember	Fylkesstyremøte		Styret
2020			
Januar	Fylkesstyremøte		Styret
Jan	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møte i valnemnda		
ca. 1. feb	Lokallaga frist sende inn saker til årsmøtet		
Feb	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
Mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
Mars	Næringskonferanse		Landbruksinteresserte
Mars	Årsmøte M&R Bondelag		Lokallaga, fylkeslaget

7. mars: Møte med Naturvernforbundet, Sabima, Fremtiden i våre hender. Oslo. Arnar Lyche. Rose Bergslid.

7. mars: Rovviltnemnda region 6, informasjons- og dialogmøte. Stjørdal. Atle Frantzen

- Bestandsregistrering av rovvilt v/Rovdata
- Sammenhenger og ulike tapsårsaker hos tamrein med fokus på Trøndelag, Nordland m.fl. v/NINA
- Kan vi utvikle planleggingsverktøy for flerartsforvaltning av store rovdyr? v/NINA
- 15:45 Bruk av forebyggende og konfliktdempende midler i region 6 2018 v/Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Fylkesmannen i Trøndelag

8. mars: Møte i rovviltnemnda region 6. Stjørdal. Atle Frantzen

13. mars: Evalueringsmøte Samling unge bønder. Bondelagskontoret.

Frå Bondelaget møter:

Frå Nortura møter Kristian Messel Williamsen. Frå FK Agri møter Åshild Tiller. Petter Baalsrud administrerer evt deltaking frå TINE.

16. mars (lørdag): Temadag eigarskifte, Ørsta

Holdes på Hotell Ivar Aasen kl 10.30-17.00.

Tilsvarende samlinger siste åra har vært så populære at M&R Bondelag på nytt inviterer til samling med tema Eigarskifte i landbruket.

Advokat Ole Houlder Rødstøl, som er samarbeidsadvokat for Norges Bondelag, er ansvarlig for det faglige innholdet. Denne gangen har han også med advokatene Idun Krøvel og Roberto Bjøringsøy.

Målgruppe er i utgangspunktet alle som har tilknytning til garden, både ny og gammel generasjon, som skal inn i eller er inne i en eierskifteprosess.

2. april: Møte Fagteam rovvilt, Bondelagskontoret. Molde. Odd Bjarne Bjørdal. Atle Frantzen. Samling for fylkesbondelagene i Midt-Norge.

Åpen Gård 2019

Fellesdatoen er satt til **søndag 25. august**. Fristen for å melde seg på er mandag 29. april.

6/2019 Andre saker

6. 1. Saker frå Bygdekvinnelaget

Årsmøtet i Møre og Romsdal Bygdekvinnelag holdes på Hotell Scandic Kristiansund lørdag 23. og søndag 24. mars.

6.2. Saker frå Bygdeungdomslaget

Årsmøte i Møre og Romsdal Bygdeungdomslag holdt lørdag 16. februar 2019 på Fjordgløtt Grendahus i Gjemnes.

6.3 En mer samordnet og helhetlig jerveforvaltning

Fylkesbondelagene i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag sendte 19. februar felles brev til Klima- og miljødepartementet om en mer samordnet og helhetlig jerveforvaltning. Brevet undertegnet av rovviltansvarlig i Møre og Romsdal Bondelag, Odd Bjarne Bjørdal, rovviltansvarlig i Sør-Trøndelag Bondelag, Frank Røym og fylkesleder i Nord-Trøndelag Bondelag, Borgny Grande:

Vi viser til at Rovdata fastslår at gjennomsnittlig bestandsstatus for jerv over flere år har ligget vesentlig over bestandsmålet.

Det er et overordnet mål å sikre at den reelle bestanden er mest mulig i samsvar med bestandsmålet. Dette har også Regjeringen tatt tak i i forbindelse med den nye regjeringsplattformen, der det blant annet blir fastslått at Regjeringen vil:

- Sikre en tydelig geografisk differensiering mellom rovvilt og beitedyr.
- Styrke og bedre samspillet med de lokale fellingslagene for å sikre en god lokal forankring av jakta.
- Vurdere å åpne for nye og mer effektive jaktmetoder for uttak.

Noe av bakteppet for dette er at det i noen grad har vært forsøkt å gjøre grep som kan bidra til å komme nærmere bestandsmålet. Dette gjelder bl.a. prøveordningen med prosjekter for mer effektiv lisensfelling av jerv. (Kunstig lys på åte, kameraovervåkning, elektronisk overvåkning av fangstbå.) Det kan imidlertid ikke konkluderes at nevnte virkemidler har ført til økt felling av jerv i prosjektene. Miljødirektoratet anbefaler å gjøre nevnte virkemidler permanente. Stortinget har nå bedt Regjeringen om å sende et forslag om adgang til bruk av nevnte virkemidler på høring.

Ut fra at det dermed fortsatt må forventes stort avvik mellom bestandsstatus og bestandsmål for jerv, er det derfor fortsatt behov for

- å se på nye virkemidler
- å arbeide for en bedre samordning, effektivisering og utnytting av eksisterende virkemidler.

Når det gjelder det sistnevnte tar vi utgangspunkt i at følgende forhold er gjeldende i en del områder:

- Det utføres et betydelig arbeid med tilsyn, forebyggende arbeid og dokumentasjon.

- Stort tap av beitedyr over tid, gjerne dokumentert til rovvilt.
- Tillatelser til skadefelling gir ofte negativt resultat.
- Ordinær lisensjakt/åtejakt/bruk av bås gir kun unntaksvis resultat.

I tilfeller der hverken tillatelser til skadefelling eller lisensjakt gir resultater og det for øvrig legges ned et omfattende arbeid med tilsyn, dokumentasjon, osv, mener vi at det i langt større grad enn i dag bør ligge automatikk i oppfølging gjennom konkrete tiltak for uttak. Vi mener derfor at når situasjonen er som beskrevet over, skal felling/uttak kunne utføres av SNO eller fellingslag allerede fra nyttår og at Miljødirektoratet må kunne gi SNO ordre om uttak også før 15.2. En relativt stor andel av totalt uttak blir allerede gjort av SNO. Dessuten kan dette føre til både tidligere og færre hiuttak.

Dette krever en bedre dialog mellom de relevante aktørene. Vi ber derfor om en klargjøring av hva som skal til og at det lages retningslinjer eller rutinemessig gjøres vurderinger slik at det i større grad går automatikk i felling/uttak når forhold og forutsetninger er som beskrevet.

SAK 14/2019: Uttale jordbruksforhandlingene 2019

Vedlegg: Innkomne uttaler og Questback-sammendrag er sendt styret på e-post.

Vedtatt: Uttalen for Møre og Romsdal Bondelag foran jordbruksforhandlingene 2019 vedtatt. Styret behandlet forslaget til uttale i lag med representanter for samarbeidende organisasjoner i utvidet styremøte. Styret er igjen imponert over mange og gode innspill fra lokale Bondelag i fylket og fra samarbeidende organ.

Saksutredning:

I utvidet styremøte 5. mars med samvirkerepresentanter har organisasjonene presentasjon og gjennomgang av synspunkt sammen med styret i Bondelaget fram til ca kl. 14.30. Deretter eget styremøte i Bondelaget om endelig ordlyd i uttalen.

Desse møtte i tillegg til fylkesstyret fram til kl. 14.30

- TINE Eigarutval Midt/Rådsmedlem **Birgit Oline Kjerstad, Haram**
- Nortura, nestleiar i region Midt, **Olav Håkon Ulfsnes, Aure**
- Felleskjøpet Agri, **Bente Bjerkeset Solenes, Gjemnes**
- M&R Sau- og geitalslag, **Ronald Slemmen, Fræna**
- Norsvin, **Forfall**
- TYR M&R fylkesleiar **Peder Asgeir Sylte. Eide – Sivert Mausest, Surnadal**
- Landbruk Nordvest v/styreleiar **Inge Martin Karlsvik, Eide**
- Landbruksavdelinga M&R, **Per Eldar Nakken**

Fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag drøftet på styremøte 12. og 13. desember et første utkast til uttale for 2019, som var sendt lokallagene.

Styret drøftet på styremøtet 13. februar nye punkt til innspill om hjort, struktur ammeku, investeringstilskot til Nofence og marknadsregulering. Disse innbakes i utkastet til uttale som ble lagt fram for styremøtet 5. mars.

Lokallagenes innspill - QuestBack og skriftelige innspill - blir gjennomgått og tatt inn i fylkeslagets uttale etter lokallagenes høringsfrist 15. februar.

Også i år kunne en svare på spørsmålene i studieheftet som høringsinnspill i QuestBack. Leder i lokallaget fikk tilsendt elektronisk link til svarskjema der svar og kommentarer kunne legges inn. Fylkeslaget fikk i februar rapport basert på lokallagas svar via QuestBack.

På styremøtet blir svarene i QuestBack og skriftelige innspill gjennomgått.

24 lokale Bondelag svarte på QuestBack:

- Aure Bondelag
- Austefjord og Bjørke Bondelag
- Averøy Bondelag
- Eide Bondelag (felles med Hustad BL og Fræna BL)
- Eidsdal og Norddal Bondelag
- Fræna Bondelag (felles med Hustad BL og Eide BL)
- Gjemnes Bondelag
- Halså Bondelag
- Hustad Bondelag (felles med Fræna BL og Eide BL)
- Liabygda Bondelag
- Molde Bondelag
- Nettet Bondelag
- Skodje Bondelag
- Stordal Bondelag
- Sunndal Bondelag
- Sunnylven Bondelag
- Surnadal Bondelag
- Sykkylven Bondelag
- Todalen Bondelag
- Vestnes Bondelag
- Vestre Sunnmøre Bondelag
- Volda Og Dalsfjord Bondelag
- Ytre Haram Bondelag
- Ørsta Bondelag

Det var også mulig å sende direkte til fylkeslaget egen høring per brev eller e-post dersom lokallaget ønsket det. Fylkeslaget mottatt **egne uttaler fra 3 lokallag:**

- Hjørundfjord Bondelag,
- Averøy Bondelag
- Ørskog Bondelag.

Totalt mottok Møre og Romsdal Bondelag innspill til årets jordbruksforhandlinger fra 26 lokale Bondelag, enten på Questback og/eller egne uttaler.

Uttale frå **4 eksterne organisasjoner:** Grøntutvalet Vest, Landbruk Nordvest, TYR, Midtnorsk Kornutvalg

Sentrale datoer i årets forhandlinger er:

- **15. mars:** Fylkeslagenes frist for innsending av uttale til Norges Bondelag
- **27. og 28. mars:** Representantskapsmøte i Norges Bondelag
- Det er antydnet at jordbrukets krav kan komme 29. april og statens tilbud 7. mai.